

ZÁRVÁNYTERÜLETEK TALAJELŐKÉSZÍTÉSE HOMOKBUCKÁKON

Darabos
István

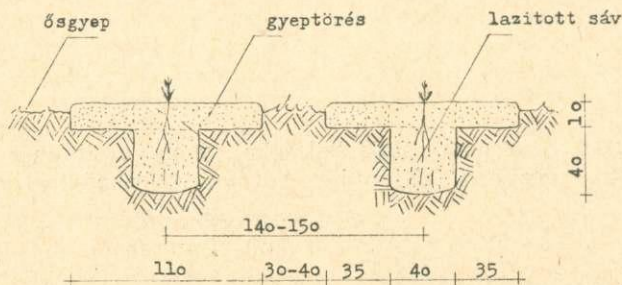
Dr. Magyar Pál (3) a homoki erdősítés általános irányelvei 10. pontjaként a következőket javasolja: „Elsősorban az alacsonyabb fekvésű és a jobb homoktalajokon erdősítsünk, hogy a népgazdaság minél előbb jusson fához”.

Nos, az illancsi és a terézhalmi buckák erdősítése során a kezdeti — 1949 — lépésektől kezdve hasonló irányelvek szerint történt a homok meghódítása. Ennek a következménye, hogy az évtizedek során lassan elfogytak az „alacsonyabb fekvésű és jobb” telepítésre váró területek, viszont a visszamaradó buckatetők talajelőkészítése és erdősítése egyre nagyobb gondot jelent. Gyakran találkozhatunk csupasz buckatető körüli laposokban 10—20 éves fenyvesekkel. Így a buckatetők erdősítése már talajelőkészítési nehézségekbe is ütközik. Nincs hova dózerolni a homokot, mélyforgatást a terepi adottságok és a területek kicsinysége miatt kivitelezni nem tudunk. Ezen területek erdősítése a jánosalmi erdészet területén az 1962—65-ös években a Horváth-féle sekélyárkos talajelőkészítési-erdősítési technológiával indult meg. Ennek a módszernek számos gyengéje mellett két igen jelentős előnye mutatkozott: a jobb megmaradási százalék és a csekély ápolási igény. Mindezek ellenére néhány év után a módszer alkalmazását elhagyták. Viszont tovább szaporodott a kisebb-nagyobb zárványok, körül erdősített csupasz buckatetők száma. Az ilyen zárványok és buckatetők erdősítésére dolgoztam ki a következő módszert.

TECHNOLÓGIAI LEÍRÁS

A talajelőkészítés alapgépe a TL. 30/A. típusú bolgár kistraktor. További eszközök: az FN. 110-es forgókapa és egy csemetekerti kiemelőke csekély átalakításával készült altalajlazító.

Az első lépésként forgókapával elvégeztük a gyeptörést, majd e keskeny sáv közepén talajlazítást végeztünk. A következő sor gyeptörését olyan távolságra kezdtük, hogy a két sáv között kb. 30—50 cm széles gypsáv maradt. Az így megmunkált sávok TL 30/A ± ERTI—1 ültetőgép segítségével erdősíthetők.

1. ábra: Telepítési séma

AZ EGYES MŰVELETEK ÉS ELEMEK INDOKLÁSA

Gyeptörés. Bár az alkalmazott területen csak laza takarót alkotó (*Festuca*, *Stipa*, *Fumana*, *Euphorbia* stb.) fajok fordulnak elő, a szűkösen rendelkezésre álló víz miatt még e csekély konkurrenciát is el kell távolítanunk a csemete közeléből.

Talajlazítás. *Dvoracsek M. (2)*, *Egerszegi S. (1)* és mások rámutattak, hogy a homoktalajok növényélettani szempontból igen tömöttek és csupán lazításukkal, minden más agrotechnikai beavatkozástól függetlenül is jelentősen elősegítjük a növényzet gyökérrendszerének kedvezőbb fejlődését. Még nem állnak rendelkezésre arra vonatkozó adatok, hogy a módszerrel végzett lazításnak milyen mértékű hatása van a talaj összporozítására, de a lazított sávokban — a forgatáshoz hasonlóan — megfigyelhető pl. a *Salsola*, *Polygonum* és más, a homok bolygatottságát jelző kultúrgyomok megtelepedése.

Visszamaradó gyepsávok. Dózerolt, mélyforgatott területek erdősítésekor elsőrendű feladat a szél elleni védelem. Ennek érdekében őszi rozsvetést, borókátüzelést stb. végzünk. A pásztás talajelőkészítésnél helyes sorirány esetén a visszamaradó ösgyep sávja kitűnő védelmet nyújt a homokverés ellen. Ezt igazolja az 1972. évi tavaszi — a szokásosnál nagyobb — szélkárak vizsgálata is.

2. ábra: Egy éves erdősítés Jánoshalmán

Sortávolság. A szokásos 140—150 cm-es sortáv betartása mellett a forgatásos technológia minden tapasztalatát alkalmazhatjuk. (Csemete darabszám, tisztítási eljárások stb.) Szükség esetén a 3—4. évben a gépi sorközi ápolás is elvégezhető.

KÖLTSÉGEK, EREDMÉNYEK

Az előbbieken igen röviden vázolt módszer szerint 1969 óta közel 100 ha erdőtelepítést végeztünk Jánoshalma és Kéleshalma (Illancs) községek határában. Egy harmadik éves erdősítést a lap címlapján láthatunk. A talajelőkészítés során 1 ha-ra 5—20 TL 30-as üzemóra-szükséglet merült fel a terepalakulatok függvényében. A 20 óra pl. olyan terepen vált szükségessé, ahol a lánc-talpas traktor csak egyetlen lankásabb oldalán tudta a buckát megmászni és munkát csak lejtmenetben végzett. Ilyen területek talajelőkészítése a korábbi módszerrel 30—40 SZ—100-as üzemórába (dózerolás, forgatás) kerülne a szélvédelemről és más kézi munkától eltekintve. Mindez természetesen csak

akkor, ha egyáltalán a talajelőkészítés a korábbiakban vázolt okok miatt elvégezhető. *Így az 1 ha-ra eső költségmegtakarítás igen jelentős.*

A megtakarítás elsősorban az energia-költségekben jelentkezik.

Irodalom. 1. Antal—Egerszegi—Penyigey: Növénytermesztés homokon. Mg-i Kiadó Budapest. 1966. 35. p. — 2. Dvoracsek M.—Dvoracsek M.-né (1961): Az altalajlazítás hatása és hatásmechanismusa homokon. Agrokémia és Talajtan 1. sz. 67—84. p. — 3. Dr. Magyar Pál: Alföldfásítás. Akadémiai Kiadó Budapest. 1961. II. köt. 139. és 148. p.

Darabos, I.: SOIL PREPARATION ON CLOSURES OF SAND-DUNES.

Formerly only the lower sites of the sand-dunes had been afforested, thus their upper parts have still remained bare. To plant these sites of the dunes subsequently, the breaking up of the grass cover and loosening the subsoil in stripes at a distance of 140—150 cm from one another and vertical to the main wind proved to be a very effective method. Such a soil preparation can be followed by mechanical planting and the same treatment, which is applied with entire soil preparation.

AZ ERDÉSZETI TUDOMÁNYOS INTÉZET 1972. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

Jérome
René

Az Erdészeti Tudományos Intézet Tudományos Tanácsának február 23-án tartott ülésén számoltak be az egyes kutatási feladatok vezetői azokról a munkákról, eredményekről, amelyekre nézve az 1972. év végén jelentéskötelezettek voltak. Ez a beszámoló természetesen nem teljesen tükrözte a középtávú feladatok teljesítésében elért eredményt, mégis jó bepillantást enged a tízéves időszak első két évének munkájába.

Az egyes feladatokon belül az egyes jelentések a következőkről számoltak be.

Célszerű fajajpolitikai irányelvek kidolgozása, telepítési, nevelési eljárások tipizálása

A fontosabb termőhelytípusok fatermőképességének értékeléséhez (Dr. Járó Z.) elsőnek is meghatározták azokat a termőhelytípusokat, amelyeknek országos területaránya a fél százalékot eléri. A meghatározás részletes termőhelytérkép hiányában csak közelítő jellegű. Az adatokat tájcsopontonként és országosan összesítették. A klímacsopontonkénti területarányt az 1. táblázat mutatja. A továbbiakban a termőhely-faj összefüggés vizsgálatok értékelése nemcsak a termőhelytípusok kialakítását, hanem azok fatermőképességének meghatározását is lehetővé tette. A termőhelytípus elsősorban a fajajmegválasztáshoz ad útmutatást, a fajajok növekedése már a termőréteg vastagságától és a fizikai talajféleségtől is nagymértékben függ. Ennek alapján 197 termőhelytípus változatot különítettek el és ezekre meghatározták a javasolható célállományokat, valamint azok várható növekedését. Mivel az állományok növekedését a termőhelyi tényezők mellett mások is befolyásolják, a növekedésmeghatározás csupán a grafikus fatermési táblák három — jó, közepes, gyenge — fatermési kategóriája szerint reális.

Az erdőtelepítési technológia fejlesztése terén (dr. Tóth B.) olyan technológiai termőhelytípus-csoportok kialakítására és rendszerezésére került sor, amelyekben belül az alföldi erdőtelepítésekhez kapcsolódó kívánalmak és lehetőségek azonosak. Ilyen csoportok:

- nedves termőhelyek,
- egyenletes vagy enyhén hullámos felszínű homokok a talajművelést akadályozó hibák nélkül,